

KAMU YÖNETİMİ TEMEL KANUNU TASARISI TASLAKI HAKKINDA ŞEHİR PLANCILARI ODASININ GÖRÜŞ VE ÖNERİLERİ*

Türkiye'de kamu yönetiminin yeniden ele alınmasında, tanımlanmasında ve yapılandırılmasında çeşitli gereklilikler bulunmaktadır. İlk olarak, mevcut kamu kurum ve kuruluşlarının yetki ve görevleri ile ilgili dağınıklık bulunduğu ve etkili bir dağılımın yapılamadığı bilinmektedir. Bu bakımdan, diğer yasal çalışmalara başlamadan önce 'temel kanun' hazırlığına başlanması olumludur. Tasarının hazırlanması sırasında dikkate alındığı anlaşılan gerekçelerin büyük bölümü de, bu bakımdan kabul edilebilecek bir içeriğe sahiptir. Ancak, kamu yönetiminin yeniden ele alınması ve kurumsal üstyapıda çeşitli değişiklikler yapılması ihtiyacı, 'kamu hizmeti' kavramının içerik olarak zayıflatılması anlamına gelmemelidir. 'Kamu hizmeti' ve bu hizmetin devlet tarafından yerine getirilmesi ile ilgili Anayasa hükümleri ve uluslararası hukukun öngörülleri, kamu yönetiminin yeniden yapılandırılmasında temel alınmalıdır ve kamu hizmetinin kapsamı daraltılmamalıdır. Aksine, hedef alınan Avrupa Birliği ülkelerindeki mevcut durum dikkate alınarak, devletin yurttaşlara kamu hizmeti sunmaktaki yetersizliklerinin giderilmesi hedeflenmelidir. Başka bir deyişle, Anayasadaki 'sosyal devlet' ilkesi kamu yönetiminin yeniden yapılandırılmasında operasyonel bir içeriğe eriştirilmelidir. Bu çerçevede, devletin 'düzenleyici' işlevinin vurgulanmasında yarar bulunmaktadır.

Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı Taslağı bu çerçevede incelendiğinde, 'kamu hizmeti' tanımının zımni olarak veri kabul edildiği anlaşılmaktadır. Kamu yönetiminin "etkin ve demokratik" bir yapıya kavuşturulmasının amaçlandığının görüldüğü 1 inci maddede, "kamu hizmetlerinin düzenli, süratli, etkili, kaliteli ve ekonomik bir şekilde sunulması" ihtiyacı da vurgulanmaktadır. Burada kamu hizmetinin hızlı bir biçimde yerine getirilmesi elbette önemlidir, ancak bundan daha da önemlisi, hizmetin gereklerine uygun bir biçimde yerine getirilmesinin sağlanmasıdır. "Yatırım ortamının iyileştirilmesi" gibi bağlamlarda da söz konusu edilen "hızlı kamu yönetimi" ilkesi gündeme getirilirken, hizmetin gereklerinin sağlanamaması gibi bir sorun yaratılmamalıdır. Aksi durumda, 'bürokratik engeller'in ortadan kaldırılması hedefi kamu hizmetinin yok edilmesiyle sonuçlanacaktır. Kanun Tasarısında kamu hizmetinin gerekleri konusuna özel bir önem atfedilmelidir. Diğer yandan, "amaç" başlıklı 1 inci maddede, "devletin düzenleyici fonksiyonunun güçlendirilmesi ve sosyal devlet anlayışının yerleştirilmesi" ilkelere altının çizilmesi olumlu bir yaklaşımdır.

"Kamu yönetiminin kuruluş ve işleyişinde temel alınacak ilkeler," taslak metnin 2 nci maddesinde farklı boyutlarıyla ele alınmaktadır. Genel ilkelere yanısıra, Anayasal kurallar da taslakta kendine

yer bulmaktadır. Bu çerçevede taslağın getirdiği yenilikler birkaç başlıkta ele alınabilir. Bunlardan birincisi, taslak, "yetki ve sorumluluğun hizmetten yararlananlara en uygun ve en yakın birime verileceği" hükmü ile yerel yönetimleri ön plana çıkarmaktadır. Dolayısıyla, taslağın "yerinden yönetim" ilkesini hayata geçirme arayışında olduğu saptanmaktadır. İkinci olarak, taslağın "kamu hizmetleri ile ilgili kararların alınmasında" daha demokratik ve katılımcı bir ilkeyi yürürlüğe koymak için "vatandaşların, meslek örgütlerinin ve sivil toplum kuruluşlarının görüş ve önerilerinin alınacağı" düzenlemesini getirmesi anlamlıdır. Ancak, yakın geçmişte örnekleri yaşandığı gibi, görüş ve önerileri alınacak örgüt ve kuruluşların birtakım özel sektör, sanayici ve işadamları organizasyonlarıyla sınırlı tutulması olasılığına karşı da hassasiyetimizin ifade edilmesi kaçınılmazdır. Kamu hizmetleri ile ilgili kararların alınmasında Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Kanunu ve diğer meslek birlikleri yasalarında düzenlenen işbirliği çerçevesinin uygulamaya geçirilmesi gereklidir. Aksi durumda, uzman meslek örgütleri, birikimlerine ve deneyimlerine başvurulmadan gerçekleştirilen genel düzenleyici işlemler karşısında sıklıkla yargı denetimi yoluna başvurumaktadırlar. Üçüncü olarak, taslağın "bilgi edinme hakkı" ve bilgi teknolojisine yaptığı özel vurgular ifade edilmelidir. Dördüncü olarak da, kamu iktisadi teşekküllerinin tasfiye edileceği hususu kuvvetli bir biçimde taslakta kendine yer bulmuştur. Kamu kesimindeki özelleştirmeler konusu başka bağlamlarda tüm ayrıntılarıyla tartışıldığı için burada bir kez daha üzerinde durulmayacaktır. Ancak, kısaca belirtilmelidir ki, özelleştirme konusuna kısa dönemli kaynak beklentileri açısından yaklaşmanın ciddi toplumsal bedelleri bulunmaktadır. Bu bedellerin karşılanmasında gösterilecek bir siyasi aceleciliğin faturası ağır olabilecektir.

Kanun taslağının "merkezi idarenin fonksiyonları" başlıklı 4 üncü maddesi, kamu hizmetlerinin "ulusal ve bölgesel düzeyde" yürütülmesini temel almaktadır. Buna göre, merkezi idarenin "ulusal politika ve standart belirlenmesi" konusundaki görevinin hatırlatılması yerindedir. "Bilgi üretimi, rehberlik, hizmetiçi eğitim, iletişim, işbirliği, koordinasyon, izleme, değerlendirme..." gibi fonksiyonların merkezi yönetime atfedilmesinin yararları ortadadır. Ancak, merkezi yönetimin

"denetim" ile ilgili fonksiyonlarının yeterince tanımlanmamış olmasını saptamak gerekmektedir. Taslağın 4/e maddesinde, "hizmetlerin hukuka, belirlenen politika ve standartlara uygun yürütülüp yürütülmediğini ... denetleme" fonksiyonunun daha güçlü bir biçimde vurgulanması hayati öneme sahiptir. Zira, son 15-20 yıl içinde yerel yönetimlerin çeşitli konulardaki yetkilerinin artırılmasında yaşadığımız en önemli sorunlardan biri, merkezi yönetimin denetim fonksiyonlarının yerine getirilmesinde ortaya çıkan zaaflardır. İdari ve teknik bakımlardan yetersiz yerel yönetimlerin denetimsiz uygulamalarının sonuçları doğal afetlerde net bir biçimde gözlenmektedir. Bu bakımdan, merkezi yönetimin denetim fonksiyonu önemsenmeli ve işlevsel kılınmalıdır.

Kamu yönetiminin merkez düzeyinde fonksiyonları tanımlanırken, 4/b maddesiyle yeni bir gelişme sağlanmaktadır. Buna göre, merkezi yönetimin fonksiyonlarından biri, "ekonomik, sosyal ve fiziki arazi kullanım planlarını hazırlamak ve uygulanmasını sağlamak," biçiminde tanımlanmaktadır. Ülkemizde "ulusal ve bölgesel" düzeyde fiziki arazi kullanım planlarının bugüne kadar hazırlanmamış olması, yatırımların ve nüfusun ülke genelinde tümüyle piyasa rasyonellerine göre yer seçmesine yol açmıştır. Ülkedeki ekonomik faaliyetin yarısına yakınının İstanbul ve yakın çevresinde sürmesi; ülke nüfusunun dörtte birine yakınının da yine bu bölgede yer seçmiş olması, sürdürülemez ve denetimsiz bir kentleşme yapısının ortaya çıkmasıyla sonuçlanmıştır. Özellikle 17 Ağustos 1999 tarihinde meydana gelen Doğu Marmara Bölgesi Depreminde sonra bir kez daha teyit edilmiştir ki, deprem riski altındaki bu bölgede yoğunlaşmış olan ekonomik faaliyetlerin belirli bir plan dahilinde dağıtılmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Hiç değilse bundan böyle İstanbul-İzmit-Sakarya koridorunun yeni gelişmelere açılmasının önlenmesi ve buradaki yapı stoku kalitesinin artırılması elzemdir.

Ulusal düzeyde bir fiziki planlama faaliyetinin yürütülmesi, yalnızca bu amaçla kurulacak yeni bir kurumun ya da mevcut kurumlardan birinin bu fonksiyonu yürütecek şekilde yeniden şekillendirilmesinin çok ötesinde bir örgütlenme yapısını gerekli kılmaktadır. Örneğin, ülke genelinde gerçekleştirilecek özel ve kamu yatırımlarının belirli bir planlama ve teşvik sistemi içinde

yönlendirilebilmesi için yeni bir mali yapının kurulması kaçınılmazdır. Bu doğrultuda, Devlet Planlama Teşkilatı'nın bölge planlaması ile ilgili birimlerinin yeniden canlandırılması, ve bazı uygulama araçlarıyla donatılması gereklidir. Bu hazırlıklar tamamlanmadan başlatılacak bir ulusal fiziki planlama faaliyeti, plan niteliğinden çok envanter vasfında olacaktır.

Bilindiği gibi, Avrupa Birliği ülkelerini kapsayacak biçimde "Avrupa Mekansal Gelişme Perspektifleri (ESDP, European Spatial Development Perspectives)" çalışmasına yıllar önce başlanmıştır. Avrupa fiziki alanının bir bütün olarak belirli normlar ve kurallar içinde yapılandırılmasını hedefleyen ESDP, birkaç ülkeden oluşan farklı alt bölgeler düzeyinde eylem planları ile sürdürülmektedir. Bunlardan biri de, Yunanistan tarafından başlatılan Güneydoğu Koridoru çalışmasıdır. Ülkelerin fiziki alan bütünlerini de aşan bu üst ölçekli planlama sürecine Türkiye'nin ulusal düzeyde fiziki alan planlamasını başlatarak dahil olması, yatırımların ve nüfus hareketlerinin belirli bir disiplin altına alınması bakımından önem taşımaktadır. Bu konu kendi içinde uzun bir rapor konusu olduğu için burada kısaca söz etmek yeterlidir.

Taslak metinde merkezi yönetim görevleri sınıflandırılırken altı çizilen husus, taşra teşkilatı kurularak yerine getirilecek görevler ile taşra teşkilatı kurulmasını gerektirmeyecek görevler ayrımına gidilmiş olmasıdır. Buradaki ayrımın üzerinde hassasiyetle durulduğunda görülmektedir ki, bazı kamu hizmetlerinde merkezi yönetimin rolü, politika ve standart belirlenmesi, izleme ve denetleme, yardım ve destek sağlama fonksiyonları ile sınırlandırılmakta; tekil iş ve işlemlerle ilgili yetki ve sorumluluğun yerel yönetimlere devri öngörülmektedir. Bu kapsamda ele alınan kamu hizmetleri, "eğitim, sağlık, şehircilik, iskan, ulaştırma, haberleşme, tarım, sanayi, teknolojik ve bilimsel araştırma ve geliştirme, enerji ve tabii kaynakların yönetimi, kültür, turizm, çevre ve spor" olarak belirlenmiştir. Bu hizmetlerin pek çoğu için taslağın 4 üncü maddesinde belirlenen fonksiyonlar dahilinde taşra teşkilatı olmadan merkezi yönetim düzeyinde örgütlenmeye gidilmesi yerindedir. Odamızın ilgi alanları itibarıyla bakıldığında, şehircilik, iskan ve ulaştırma konularında merkezi yönetimin "politika ve

standart belirleme, izleme ve denetleme, yardım ve destek sağlama" fonksiyonlarıyla tanımlanması, hem yerel yönetimlerin daha etkin hizmet üretmesine olanak sağlayacak hem de merkezi yönetimi "düzenleyici" niteliğine eriştirecektir. Dolayısıyla, merkezi ve yerel yönetimler arasında yetki ve görev dağılımındaki karmaşa ve düzensizlik ile kaynak israfının önlenmesi mümkün olabilecektir.

Bu bağlamda vurgulanmalıdır ki, merkezi yönetim kurumlarının "politika ve standart belirleme, izleme ve denetleme, yardım ve destek sağlama" fonksiyonlarını "düzenleyici ve sosyal devlet" ilkeleri doğrultusunda hayata geçirebilmesi, mevcut personel ve donanım olanaklarının geliştirilmesini kaçınılmaz kılmaktadır. Sözgelimi, şehircilik, iskan, tarım, sanayi vb hizmet alanlarında taslağın 4 üncü maddesinde sayılan merkezi yönetim fonksiyonlarının yerine getirilebilmesi, bugünkünden çok daha yeterli bir personel yapısını öngerektirmektedir. Bunun için de, kalifiye personel sayısının artırılması, hiyerarşik yapının gözden geçirilmesi, 657 Sayılı Kanun ile tarif edilen ast-üst ilişkisinin yeniden tanımlanması, teknik elemanın verimli çalışabilmesinin olanaklarının yaratılması, teknik bilginin belirli bir düzeyde özerkliğinin tesis edilmesi, disiplin ve terfi konularındaki keyfi uygulamaların giderilmesi ve görevde yükselmeye yeterlilik kriterinin önemsenmesi gibi önlemlere ihtiyaç bulunmaktadır. Dolayısıyla, 'amirine karşı sorumlu memur' tipinden 'kamuya (yurttaşlara/topluma) karşı sorumlu kamu görevlisi' tipine geçişin olanakları yaratılabilecektir. Özellikle teknik nitelikli kamu hizmetlerinin yürütülmesinde 657 sayılı Kanun ile tarif edilen ast-üst ilişkisi ve "memur" tipolojisi, teknik bilginin uygulamaya konulmasındaki başlıca engellerden biri konumundadır. Merkezi ve yerel yönetim birimlerinde teknik bilginin belirli bir düzeyde özerklik içinde yürütülebilmesi ve farklı görüş ve önerilerin çağdışı disiplin, tayin, sürgün, vb yollarla sindirilmesi, kamu kurumlarının fonksiyonlarını gereğince yerine getirebilmesi bakımından, ivedilikle çözülmesi gereken bir sorundur. Teknik elemanların bilimsel ve mesleki konularda yayın yapabilmesi bile, çeşitli örneklerde görüldüğü gibi, kurumlardaki çağdışı yönetim teknikleriyle önlenmeye çalışılmaktadır. Merkezi yönetim kurumlarının taslağın 4 üncü maddesindeki fonksiyonları ve 5 inci

maddesindeki görevleri gereğince getirebilmesi, üniversitelerde de olması gerektiği gibi bilimsel özerkliğe benzer bir teknik özerkliğin tesis edilmesiyle mümkün olacaktır. Aksi durumda, Kamu Yönetimi Temel Kanununda nasıl bir gelişme sağlanırsa sağlansın, kurumlar günlük reflekslerini aşamayacaklar ve çağdışı yönetim anlayışı tüm verimsizliğiyle birlikte yürürlükte kalmaya devam edecektir. Teknik eleman, tektipleştirilmesi ve sürekli baskı altında tutulması gereken bir kamu görevlisi olmamalı; bilgisini kamunun hizmetine özgür bir biçimde sunması gereken bir konumda bulunmalıdır.

Kanun taslağının getirdiği önemli yeniliklerden biri de yerel yönetimlerin görev ve yetkilerinin genel çerçevesinin belirlenmesidir. Burada dikkat çeken husus, merkezi ve yerel yönetim arasında görev ve yetki dağılımı yapılırken, merkezi yönetime ait olanların sınırlarının kesin bir biçimde belirlenmiş olması; buna karşılık yerel yönetimlere ait olanların ise "diğer her türlü mahalli ve müşterek hizmetler" biçiminde tanımlanmış olmasıdır.

Taslakta yerel yönetimlere verilen görevler şunlardır (Madde 6): "...eğitim, sağlık, sosyal hizmetler, gençlik ve spor, kültür, turizm, tarım, orman ve ağaçlandırma, hayvancılık, çevre, imar, ekonomik, sosyal, fiziksel planlama, kırsal ve kentsel altyapı, ekonomi, ticaret, teknoloji geliştirme".

Yerel yönetimlerin sayılan görevler içinde en fazla deneyimi 1985 yılından beri yerine getirdiği imar ile ilgili görevlerdir. Yalnızca imar konusunda bile, yerel yönetimlerde yeterince kurumlaşma sağlanamamış olması ve teknik kadroların yetersizliği yüzünden, 18 yıllık bir deneyime rağmen ciddi yetersizliklerin ve başarısızlıkların ortaya çıktığı bilinmektedir. Konuya belediyeler açısından bakılacak olursa, 3300 civarında belediyenin büyük bir çoğunluğunu nüfusu birkaç bin olanlar oluşturmaktadır. Buralarda belediye faaliyetlerini yürütmeye yetecek bir ekonomik aktivite de bulunmadığından, bu yerleşmeler durağan ve kırsal niteliklerini korumaya devam etmektedirler. Bu tür belediyelerin başkan dışında hesap ve yazı işleri, zabıta, şoför ve bazı durumlarda fen memurundan oluşan sınırlı kadroları bulunmaktadır. Odamızca çeşitli bölgelerde belediye başkanları ve fen elemanlarına yönelik yapılan eğitim seminerlerinde tespit edilmiştir ki,

küçük ve durağan yerleşmelerin belediyelerinde imar mevzuatı yeterince bilinmemekte ve çeşitli uygulama sorunları mevzuat ve teknik bilginin gerekleri doğrultusunda yorumlanamamaktadır. Ülkemizdeki belediyelerin % 70-80'inin bu durumda olduğunu söylemek mümkündür.

Bu nedenlerle, belediyelerin bugünkü yapılarıyla, taslak metnin 6 ncı maddesinde belirtilen görevleri yerine getirmelerine olanak bulunmamaktadır. Ancak, burada yapılmak istenenin bir "temel kanun" olduğu düşünüldüğünde, kapsamlı bir yerel yönetim yasasıyla birlikte bu yetki devrinin işlerlik kazanabileceği öngörülebilir. Bu durumda da, iller bazında yerel yönetimlerin teknik ve hukuksal destek alabilecekleri yeterli birimlerin oluşturulması gerekecektir. Eğer yerel yönetimlerin 6 ncı maddede sayılan görevleri yerine getirebilmesi için yeterli bir idari, mali ve teknik örgütlenmesi sağlanamazsa, birkaç metropoliten bölge ve büyük merkezler dışında bu kamu hizmetlerinin gözden çıkarılmış olmasıyla karşı karşıya kalınacaktır. Böyle bir fiili durum, kamu hizmetlerinin bütün yurttaşlara eşit bir biçimde sağlanacağı ile ilgili genel hukuksal ilkenin göz ardı edilmesi anlamına gelecektir. Bölgesel gelişmişlik düzeylerinin derin farklılaşmalar taşıdığı ülkemizde kamu hizmetlerinin yerine getirilmesi yerel yönetimlerin sınırlı idari, mali ve teknik performanslarına tabi kılınmamalıdır. Bu bakımdan, iller düzeyinde kurulacak yerel yönetim birliklerinin yanısıra, yerel nitelikli kamu hizmetlerinin genel bütçeden sağlanacak ödeneklerle yerine getirilmesi ilkesinden taviz verilmemelidir. Aksi durumda, yerel yönetimlerce yerine getirilecek hizmetlerin "hizmet karşılığı gelirler" ile sağlanması yoluna gidilmesi gerekecektir ki, böyle bir düzenleme kamu hizmetlerinin fiilen özelleştirilmesi ve sosyal devlet ilkesinden vazgeçilmesi ile sonuçlanacaktır.

Bu bakımdan, "merkezi yönetimin yerel yönetimlerle ilgili görev ve yetkileri"nin düzenlendiği 7 nci maddenin (d) bendi, kamu hizmetlerinin ve yatırımlarının yerel düzeyde kesintisiz bir biçimde sürdürülmesini temin amacıyla yönelik bir içerikle zenginleştirilmelidir. Söz konusu maddenin işaret ettiği ödeneklerin dağılımında siyasal etkiler yerine kurumsal bir yapının vazedilmesi de bu bakımdan önemlidir. Ancak, Taslağın 26/b maddesinde getirilen, "denetim sonucu tespit

edilen performans sonuçları yerel yönetimlere genel bütçeden gönderilecek ödenek miktarları ile ilişkilendirilir," düzenlemesine olumlu bakmak mümkün değildir. Çünkü denetimin kaçınılmaz olarak nésnel ve tarafsız yapılabileceğini öngörmeye olanak olmadığı gibi, böyle bir düzenlemenin keyfi uygulamalara ve siyasi kayırmacılığa varabilecek sonuçları da olabilecektir.

Taslağın "yurt dışı hizmetlerin yürütülmesi" ile ilgili 16 ncı maddesindeki, "... Bakanlıklar ve diğer kamu kurum ve kuruluşları yurtdışı teşkilat kuramazlar" hükmünün istisnalarının sınırlandırılması, devletin tasarruflu örgütlenmesi hedefi açısından değerlendirilebilecek bir düzenlemedir. Bundan vazgeçilmemelidir.

Karayolları, Devlet Su İşleri, Köy Hizmetleri, İller Bankası Genel Müdürlükleri gibi kamu kurumlarının bölge müdürlüklerinin sürdürdüğü kamu hizmetlerinden taviz verilmesi düşünülmemelidir. Bölge ve il müdürlüklerinin üstlendikleri görev ve sorumlulukların yerel yönetim yapıları içinde değerlendirilmesi ile bu hizmetlerin ortadan kaldırılması birbirinden ayrı durumlardır. Söz konusu hizmetlerin kalitelerinin artırılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Taslağın 25 inci maddesi ile düzenlenen "Bakanlıkların denetime ilişkin görev, yetki ve sorumlulukları" ve bu çerçevede faaliyetini sürdüreceği anlaşılan teftiş kurulları, bugüne kadar olduğu gibi, Bakanlık ve bağlı birimlerinin idari ve mali yönden denetlenmesi fonksiyonu ile sınırlı kalmamakta, "Bakanlığın amaçlarını daha iyi gerçekleştirmek, mevzuata, plana ve programa

uygun çalışmasını temin etmek amacıyla gerekli teklifleri hazırlamak..." göreviyle karşı karşıya kalmaktadır. Böyle bir görevin yerine getirilebilmesi için bakanlıkların teftiş kurullarının da yeniden tasarlanması ve teknik elemanların bu kurullarda daha fazla görev almasını sağlanması gerekmektedir.

Kamu Yönetimi Temel Kanunu Tasarısı Taslağı içinde "Ulusal (Fiziki) Alan Planlaması Kurulu ve Kurumu" adında yeni bir kurumsal yapı önerilirken dikkat edilmesi gereken husus, bugün ülkemizde fiziki alan planlamasında yaşanan en önemli sorunlardan birinin çok fazla kurum tarafından bu yetkilerin kullanılmasıyla ortaya çıkan yetki dağınıklığı ve karmaşası olduğudur. Merkezi ve yerel düzeyde 30'a yakın kurumun "plan yapma, yaptırma ve onama" yetkisi bulunmaktadır. Böyle bir dağınıklık ve kurumlar arası yetki mücadelesi içinde, fiziki alan planlamasının asli unsurları ve hedefleri çoğunlukla göz ardı edilebilmektedir. Bu nedenlerle, Türkiye'de bu alanda yeni bir kurum oluşturulması önerisi, 30'a yakın kurum ve kuruluşta dağınık olarak mevcut bulunan yetki ve görevlerin toplanması ihtiyacı ile birlikte değerlendirilmelidir. Aksi halde, yetki karmaşasının ve kurumlar arasındaki bürokratik mücadelenin yeni bir aktörü daha yaratılmış olacaktır. Bundan kaçınılmalıdır.

Öte yandan, Türkiye'de, siyasi etkilerden mümkün olduğunca uzak kalabilecek bir ulusal fiziki alan planlaması otoritesine ihtiyaç olduğu da açıktır. Ancak, böyle bir kurumlaşma çalışması için aceleci olmamak ve üzerinde titizlikle ve tüm tarafların katılımıyla düşünmek gereklidir.